

Cito Volgsysteem primair en speciaal onderwijs

Begrijpend lezen 3.0 groep 6

Afnamekaart M6 Voorbereiding en voorbeeldopgaven

Lees ook goed de algemene aanwijzingen in **paragraaf 2.2 en 2.3** van de handleiding.

Let op!

Bij de toetsen voor groep 6 werken de leerlingen voor het eerst met een tekstboekje, in combinatie met het opgavenboekje. Dat zal enige oefening vergen. De instructie is dus erg belangrijk.

Voorbereiding

- Lees de afname-instructies van tevoren goed door, zodat u de procedure goed kent als u de toets gaat afnemen.
- Zorg dat elke leerling een opgavenboekje M6, een tekstboekje M6, een potlood en een gum heeft.
- Zet (eventueel) de digitale voorbeeldopgaven klaar op het digitale schoolbord. Deze vindt u op Cito Portal.

Voorbeeldopgaven

De voorbeeldopgaven neemt u voorafgaand aan taak 1 en taak 2 met de leerlingen door. In taak 3 worden geen voorbeeldopgaven meer gegeven. Als u het voor de hele groep of voor enkele leerlingen nodig acht, kunt u ervoor kiezen de leerlingen voor de afname van taak 3 nogmaals te laten oefenen met de voorbeeldopgaven van taak 1 en 2. Gebruik bij bespreking van de voorbeeldopgaven eventueel het digitale schoolbord.

Afnamekaart Begrijpend lezen M6 taak 1

Instructie bij de voorbeeldopgaven

Voordat u de opgavenboekjes en tekstboekjes uitdeelt, vertelt u wat er gaat gebeuren.

Jullie gaan straks een leestoets maken. Vandaag beginnen we met taak 1.

Morgen/overmorgen gaan we verder met taak 2 en 3. Ik deel zo een opgavenboekje en een tekstboekje uit. Doe de boekjes nog niet open. Ik ga éérst uitleggen wat we precies gaan doen. Pak alvast een potlood en gum.

Vervolgens deelt u de boekjes uit.

Als u klaar bent met uitdelen, laat u de leerlingen hun naam op het opgavenboekje schrijven.

Dan vervolgt u met:

Doe het opgavenboekje maar open. Je ziet eerst een grote 1. Op de volgende bladzijde zie je voorbeelden. Die voorbeelden gaan we eerst samen maken.

Instructie openplaatsopgaven: Voorbeeld 'Dief stuntelt op kinderfietsje'

Wijs de eerste voorbeeldopgave aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft van het opgavenboekje. U zegt:

Kijk maar naar de instructie bovenaan. Er staat dikgedrukt: 'Lees eerst Voorbeeldtekst 1 in het Tekstboekje: Dief stuntelt op kinderfietsje. Maak daarna voorbeeldopgave V1.'

Open nu het tekstboekje. Je ziet daar ook eerst een grote 1. Dat is het nummer van de taak die we vandaag gaan maken. Op de volgende bladzijde staat de eerste voorbeeldtekst. Er staat boven: Voorbeeldtekst 1. Deze tekst hoort dus bij de eerste voorbeeldopgave. Eronder staat de titel van deze tekst: 'Dief stuntelt op kinderfietsje'.

Je kijkt nu telkens in twee boekjes. In het tekstboekje staan de teksten. De opgaven die bij de teksten horen, staan in het opgavenboekje.

Wijs voorbeeldtekst 1 aan in het tekstboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft van het tekstboekje. U vervolgt:

In deze tekst is een stukje weggelaten. Daar staat nu een streep met een cijfer. Kijk maar, een streep met een 1 erboven. Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Nu gaan we de opgave bij de tekst maken. Deze opgave maak je in het opgavenboekje.

Kijk nu naar de eerste voorbeeldopgave in het opgavenboekje. Daar staat V1 voor. De V is van voorbeeld.

*In de opgave staat: 'Wat past het **best** op plaats 1?'*

Jullie gaan nu in het tekstboekje nog een keer het stukje vóór de streep, maar ook het stukje ná de streep lezen. Alleen als je alles goed gelezen hebt, kun je de opgave goed maken.

Nadat de leerlingen de tekst gelezen hebben, leest u de opgave bij V1 en alle antwoorden voor. Vraag aan de leerlingen wie het antwoord weet. U wacht op reacties uit de groep.

Daarna gaat u verder:

Het woord 'Agenten' past het best op plaats 1. Zet nu een rondje om de letter die voor dit antwoord staat. Om de letter A dus.

U vervolgt:

Als je per ongeluk een rondje hebt gezet om de verkeerde letter, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout. Als je helemaal niets omcirkeld hebt, dan is het ook fout.

Instructie voorspelopgaven: Voorbeeld 'Open dag op de kinderboerderij'

U vervolgt met een instructie over voorspelopgaven:

We gaan nu verder met de volgende voorbeeldvraag.

Kijk maar naar voorbeeldopgave V2 in het opgavenboekje.

In het opgavenboekje staat eerst weer een dikgedrukt stukje: 'Lees eerst Voorbeeldtekst 2 in het Tekstboekje: Open dag op de kinderboerderij! Maak daarna voorbeeldopgave V2.'

Aan deze dikgedrukte instructie zie je dat er een nieuwe tekst met opgaven komt.

Kijk nu in het tekstboekje bij voorbeeldtekst 2. Je ziet eerst twee zinnen. Daaronder staat een vak. Eerst lezen we wat er boven het vak staat.

Daar staat: 'Hieronder zie je het begin van een tekst. De rest van de tekst kun je niet zien.'

De tekst is dus niet af. Dat kun je ook wel zien. De tekst is heel kort.

Dan kijken we in het vak. Je ziet een vak met een plaatje. Er staat een titel en een kort stukje tekst.

U laat een leerling de tekst voorlezen. Vervolgens vraagt u wat de leerlingen op het plaatje zien.

U vervolgt met:

Nu gaan we de opgave in het opgavenboekje maken. Bij V2 staat: 'Waar zal de rest van deze tekst over gaan?'

Bij deze opgave moet je dus bedenken hoe de tekst verder zal gaan. Je let hierbij op de titel, de tekst en op het plaatje. Wie weet het antwoord?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Het is B. Het juiste antwoord is: Over wat je kunt beleven tijdens de open dag.

Dat weet je door te kijken naar de titel, de tekst en het plaatje.

Instructie tekstopgaven: Voorbeeld 'We gaan op reis en nemen mee ...'

U vervolgt met een instructie over de tekstopgaven:

We gaan nu verder met de laatste voorbeeldvraag. Die gaat weer net iets anders.

In het opgavenboekje staat eerst weer een dikgedrukt stukje: 'Lees eerst Voorbeeldtekst 3 in het Tekstboekje: We gaan op reis en nemen mee ... Maak daarna voorbeeldopgave V3.'

Kijk nu in het tekstboekje bij voorbeeldtekst 3. Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Nu gaan we de vraag bij de tekst maken. Die staat weer in het opgavenboekje.

Bij voorbeeldvraag 3 (V3) staat: 'Lees: Neem pen, puntje puntje puntje op! (r. 4 en 5).'

r punt (r.) betekent regel. Je moet deze zin dus opzoeken op regel 4 en 5 van de tekst.

Doe dat maar.

U wijst de zin aan in een tekstboekje, zodat de leerlingen zien of ze de juiste zin gevonden hebben. U leest de zin voor.

Lees nu samen met de leerlingen de rest van de vraag en de antwoorden:

De vraag is: Wat doet de schrijver in deze zin?

Wie weet het antwoord?

Laat de leerlingen bedenken wat het juiste antwoord is (antwoord B):

Goed zo, het is B. Het juiste antwoord is: Hij geeft een tip.

Afsluiting instructie

U sluit de behandeling van de voorbeeldopgaven af met:

Dit waren de voorbeeldopgaven. Heeft iedereen het begrepen?

Vat eventueel kort de belangrijkste instructies samen.

Vervolg met:

Zo meteen mogen jullie beginnen met de echte toets.

Als je een bladzijde af hebt, ga je door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan totdat er in het opgavenboekje staat: 'Einde van deze taak'.

Als je straks klaar bent met de opgaven van taak 1, leg je het opgavenboekje en het tekstboekje op de hoek van je tafel.

U noemt de activiteit waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn. Sluit de instructie af met:

Sla de bladzijde maar om in je tekstboekje en in je opgavenboekje. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen niet door gaan werken in taak 2, maar inderdaad stoppen aan het einde van taak 1.

Na afloop van de afname van taak 1 haalt u de opgaven- en tekstboekjes op.

Let op!

Het is niet de bedoeling dat u taak 1 nabesprekt met de leerlingen voordat zij de andere taken hebben gemaakt. Een nabespreking kan namelijk gevolgen hebben voor de resultaten op de volgende taken. Op die manier krijgt u geen objectief en betrouwbaar beeld van de resultaten van de leerlingen.

Afnamekaart Begrijpend lezen M6 taak 2

Taak 2 neemt u bij voorkeur op een andere dag af dan taak 1. De afname verloopt op dezelfde manier als bij taak 1.

Let op!

In deze taak maken de leerlingen voor het eerst kennis met opgaven Samenvatten en Opzoeken. De voorbeeldopgaven hebben dan ook betrekking op deze opgavensoorten. Er worden geen voorbeelden meer gegeven van openplaatsopgaven, voorspelopgaven en tekstopgaven. Zo nodig kunt u eventueel deze voorbeelden uit taak 1 nog een keer herhalen.

Vertel, voordat u de boekjes uitdeelt, weer kort wat er gaat gebeuren:

Net als gisteren/eergisteren gaan we weer een leestoets maken. Jullie krijgen zo van mij weer jullie opgavenboekje Begrijpend lezen. Daar gaan we weer in werken. Ook krijg je weer een tekstboekje, waarin de teksten staan. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag de boekjes nog niet opendoen.

Deel vervolgens de opgaven- en tekstboekjes uit.

Vervolg met:

Eerst kijken we in het opgavenboekje. Doe dat maar open bij de grote twee. Op de volgende bladzijde beginnen de voorbeeldopgaven. Die gaan we samen maken.

Instructie bij opgaven Samenvatten: Voorbeeld 'Sparen'

Wijs de eerste voorbeeldopgave aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft van het opgavenboekje. U zegt:

In het opgavenboekje staat dikgedrukt: 'Lees eerst Voorbeeldtekst 1 in het Tekstboekje: Sparen.

Deze tekst bestaat uit vijf alinea's. Maak daarna voorbeeldopgave V1.'

Je moet dus eerst de tekst opzoeken in het tekstboekje.

Pak nu het tekstboekje en sla het open bij de grote 2. Op de volgende bladzijde staat de eerste voorbeeldtekst. Deze heet 'Sparen'.

U wacht tot iedereen de tekst gevonden heeft. U vervolgt:

Deze tekst gaat over sparen. Je ziet dat de tekst uit vijf alinea's bestaat. Voor elke alinea staat een cijfer. Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Kijk nu weer in het opgavenboekje.

Kijk nu naar voorbeeldopgave 1 (V1). Daar staat: 'Marit maakt een schema bij de vierde alinea.

Dit schema is nog niet helemaal af.'

Daaronder staat een schema. Je ziet dat het schema nog niet af is, want er zijn nog lege vakjes. In één vakje is al wel iets ingevuld, namelijk 'vuilniszak buiten zetten'. In het vakje vooraan staat het cijfer 1. Onder het schema staat de vraag: Wat moet zij op plaats 1 zetten? Je moet dus bedenken wat er in het vakje met de 1 moet staan.

We kijken nu in het tekstboekje welk stukje van de tekst de vierde alinea is. Zoek de vierde alinea van deze tekst maar eens op en lees die voor jezelf.

U vervolgt:

Nu kijken we nogmaals naar de vraag: 'Wat moet zij op plaats 1 zetten?'

Laat de leerlingen nadenken over hoe zij deze alinea in een schema zouden samenvatten.

Zeg bijvoorbeeld:

Je kunt de informatie uit deze alinea in de vakjes van een schema zetten. Op plaats 1 ontbreekt een woord. Lees de andere woorden in het schema en kijk naar plaats 1. Je moet hier op zoek gaan naar het onderwerp van deze alinea. Wat zal dat zijn?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Het juiste antwoord is: 'klusjes'. Antwoord C dus. De vierde alinea gaat over allerlei klusjes waar je geld mee kunt verdienen. Dat is het onderwerp van deze alinea. In de vakjes die er achter staan in het schema staan voorbeelden van klusjes, zoals 'vuilnisbak buiten zetten'.

Leg als dat nodig is uit op welke manier de leerlingen een fout antwoord kunnen verbeteren.

Instructie bij de opgaven Opzoeken

U vervolgt met een instructie bij de opgaven Opzoeken:

We gaan nu verder met de volgende voorbeeldopgave. Sla de bladzijde maar om in je opgavenboekje. Bij deze opgave hoort géén tekst. Dat staat bovenaan de bladzijde dikgedrukt: 'Bij de volgende voorbeeldopgave heb je het Tekstboekje niet meer nodig.'

Je hebt dus alléén je opgavenboekje nodig. Leg het tekstboekje maar even opengeslagen (zoals het nu ligt) op de hoek van je tafel. Dit boekje heb je zo meteen pas weer nodig als je aan de echte toets begint.

Kijk in je opgavenboekje naar voorbeeldopgave 2 (V2). Deze vraag gaat over het opzoeken van informatie op internet. Lees de vraag goed door en kijk naar het plaatje van de website dat eronder staat.

U geeft de leerlingen de gelegenheid om de opgave goed te lezen. Daarna stelt u de vraag:
Op welke link moet ze klikken?

U wacht even op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:

Als Gaby wil weten waar de naam Mauritshuis vandaan komt, moet zij klikken op de link 'Geschiedenis van het gebouw'. Het antwoord is dus A.

Afsluiting instructie

U sluit de behandeling van de voorbeeldopgaven af met:

Dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen? Je krijgt zo meteen eerst dezelfde soort opgaven als je in de vorige taak ook hebt gemaakt. Daarna krijg je deze nieuwe soort opgaven die we net geoefend hebben.

Vervolg met:

Zo meteen mogen jullie beginnen met de echte toets.

Als je een bladzijde af hebt, ga je door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan totdat er in het opgavenboekje staat: 'Einde van deze taak'.

Als je straks klaar bent met de opgaven van taak 2, leg je het opgavenboekje en het tekstboekje op de hoek van je tafel.

U noemt de activiteit waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn. Sluit de instructie af met:

Pak nu weer je tekstboekje erbij. Ga maar naar de volgende bladzijde in je tekstboekje en in je opgavenboekje. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen niet door gaan werken in taak 3, maar inderdaad stoppen aan het einde van taak 2.

Aan het einde van de afname verzamelt u de opgavenboekjes en de tekstboekjes.

Let op!

Het is niet de bedoeling dat u taak 2 nabesprekt met de leerlingen voordat zij de laatste taak maken. Een nabespreking kan namelijk gevolgen hebben voor de resultaten op de andere taken. Op die manier krijgt u geen objectief en betrouwbaar beeld van de resultaten van de leerlingen.

Afnamekaart Begrijpend lezen M6 taak 3

Taak 3 neemt u bij voorkeur op een andere dag af dan taak 1 en 2. De afname verloopt op dezelfde manier als bij taak 1 en 2.

In taak 3 worden geen voorbeeldopgaven meer gegeven. Als u dit nodig acht voor de hele groep of voor enkele kinderen, kunt u ervoor kiezen de kinderen nogmaals te laten oefenen met de voorbeeldopgaven van taak 1 en 2.

Vertel, voordat u de boekjes uitdeelt, weer kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij zo weer een tekstboekje en een opgavenboekje Begrijpend lezen. Daar gaan we weer in werken. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag de boekjes nog niet opendoen.

Deel vervolgens de tekst- en opgavenboekjes uit. Elke leerling heeft ook een potlood en gum.

Vervolg met:

Net als gisteren/eergisteren gaan we weer een leestoets maken. Weten jullie nog hoe dat ging?

U wacht even op reacties uit de groep. Indien nodig, geeft u een korte samenvatting van de afname-instructies die u eerder heeft gegeven. Vertel in ieder geval hoe fouten verbeterd kunnen worden.

U vervolgt:

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je gaat door tot je het hele opgavenboekje uit hebt. Als je klaar bent, leg je beide boekjes op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Vervolg met:

Doe je opgavenboekje en je tekstboekje maar open bij de grote drie.

Controleer of iedereen de boekjes heeft openliggen bij de grote drie. U zegt:

Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Aan het einde van de afname verzamelt u de tekst- en opgavenboekjes.